

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Kulttuuri kunnianhimoisemmassa unionissa: alueiden ja kuntien rooli”

(2020/C 141/09)

Esittelijä: Vincenzo BIANCO (IT, PES), Catanian kunnanvaltuuston jäsen**POLIITTISET SUOSITUKSET**

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. katsoo, että kokonaisvaltaisen käsityksen kulttuurista ja Euroopan kulttuurisesta monimuotoisuudesta tulee ulottua pelkkää aineellisen kulttuuriperinnön säilyttämistä ja suojelua laajemmalle ja että sen tulee auttaa havaitsemaan sosiaaliset ja kulttuuriset muutokset Euroopan yhteiskunnassa.
2. on tietoinen roolista, joka kunnilla ja alueilla voi olla, kun niillä on moniarvoinen ja innovatiivinen näkemys kulttuurista ja kun ne ottavat kansalaiset paremmin mukaan kulttuurisen kasvun prosesseihin tarjoamalla heille välineet aktiiviseen osallistumiseen. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että on tarpeen turvata demokratian edellytyksiin kuuluva taiteellisen ilmaisuuden vapaus sekä yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta oleellinen kaikkien kansalaisten oikeus tutustua erilaisiin kulttuurin ilmenemismuotoihin⁽¹⁾. Komitea toteaa näin ollen, että kulttuurialan toimilla on edistettävä taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksia pysyä vapaana ja riippumattomana voimana yhteiskunnassa. Komitea kehottaa kaikkia hallintotasoja ja EU:n toimielimiä tukemaan toimia, joilla vahvistetaan taiteilijoiden mahdollisuutta vastata uhkauksiin ja vihaan, joita taiteilijat ovat vaarassa joutua kohtaamaan julkisessa elämässä.
3. kehottaa komissiota sisällyttämään kulttuurin uuden toimikauden poliittisiin painopisteisiin ja neuvostoa tukemaan seuraavan monivuotisen rahoituskehityksen yhteydessä riittävien resurssien myöntämistä edesauttamaan paikallis- ja aluetasolla kulttuuriperinnön edistämistä, hallinnointia, hyödyntämistä ja kehittämistä.
4. kehottaa komissiota hyödyntämään kulttuuriresursseja ja edistämään niiden käyttöä, erityisesti nuorten keskuudessa, myös sosioekonomisen kehityksen ja työllisyyden edistämiseksi.

Tausta: EU:n sitoutuminen kulttuurin edistämiseen paikallis- ja aluetasolla

5. toteaa, että perussopimuksissa vahvistetaan EU:n sitoumus ”kunnioittaa kulttuuriensa – – rikkautta ja monimuotoisuutta” ja veloitetaan EU edistämään jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja täydentämään niiden toimintaa ”Euroopan kansojen kulttuurin ja historian tuntemuksen ja sitä koskevan tiedon levityksen” parantamisessa, kulttuuriperinnön säilyttämisessä ja taiteellisessa ja kirjallisessa luovassa toiminnassa, myös audiovisuaalisen alan toiminnassa. Niissä annetaan myös EU:lle toimivalta tukea jäsenvaltioiden toimia kulttuurin, matkailun, yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, nuorison ja urheilun aloilla toissijaisuusperiaatetta noudattaen.
6. arvostaa komission päätöstä jatkaa nykyistä Luova Eurooppa -ohjelmaa itsenäisenä ohjelmalla ja varata kulttuurialalle itsenäinen rahoituskehys, jotta voidaan varmistaa kauden 2014–2020 tulosten jatkuminen.
7. korostaa, että Euroopan uusi kulttuuriohjelma täydentää ja vahvistaa eurooppalaista identiteettiä, kun siinä tunnustetaan Euroopan kulttuurinen moninaisuus, lujitetaan Euroopan kulttuurialaa ja luovia aloja sekä niiden suhteita Euroopan ulkopuolisiin kumppaneihin.
8. tähdentää, että kulttuuriperinnön eurooppalaisena teemavuonna 2018 oli erittäin vilkasta ruohonjuuritason toimintaa, ja kaikkialla Euroopassa järjestettiin tuhansia tapahtumia, jotka edistivät Euroopan kulttuuriperinnön jakamista ja arvostusta kaikille ominaisena voimavarana, lisäsivät tietoisuutta historiasta ja yhteisistä eurooppalaisista arvoista, vahvistivat tunnetta yhteiseen eurooppalaiseen tilaan kuulumisesta ja edistivät osallisuutta.
9. katsoo, että kulttuuriperinnön eurooppalaisen teemavuoden 2018 yleisiä tavoitteita voitaisiin täydentää eurooppalaisen maisemayleissopimuksen ja Euroopan uuden kulttuuriohjelman mukaisesti niin, että niihin sisällytettäisiin vahva aluekehitystä koskeva osio sellaisten alueellisten ja paikallisten kulttuuristrategioiden muodossa, joihin sisältyy kulttuurimatkailun ja kestävän matkailun edistäminen.

⁽¹⁾ https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/artistic_freedom_pdf_web.pdf.

10. suhtautuu myönteisesti joulukuussa 2018 julkaistun kulttuuriperintöä koskevaan EU:n toimintakehykseen, jossa on viisi pilaria, joiden avulla on tarkoitus saada aikaan todellinen muutos siihen, miten arvostamme, säilytämme ja edistämme eurooppalaista kulttuuriperintöä.

11. muistuttaa, että komissio on tukenut kulttuurialaa edellisten Kulttuuri- ja MEDIA-ohjelmien lisäksi myös koheesiopoliittisella rahoituksella, COSME-ohjelmalla ja Horisontti 2020 -puiteohjelmalla ja että tukivälineitä on tarjolla myös Erasmus+-ohjelmassa, Euroopan sosiaalirahastossa ja Euroopan aluekehitysrahastossa.

12. kehottaa komissiota varmistamaan, että myös unionin rahastojen ohjelmasuunnittelussa sovelletaan periaatetta, jonka mukaan kulttuuriin tehtävät investoinnit sisällytetään unionin eri toimintapolitiikkoihin, ja pyritään välttämään sitä, että kulttuuria pidetään alakohtaisena politiikkana, ja tunnustetaan sen rooli koheesion kaikissa ulottuvuuksissa (taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen). Komitea korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää vahvistaa synergiaa kulttuurin ja muiden toimintapolitiikkojen, kuten matkailu-, alue-, koulutus-, nuoriso- sekä tutkimus- ja kehittämissäntöpolitiikan välillä.

13. kehottaa komissiota, jäsenvaltioita ja niiden hallintoviranomaisia lisäämään kehityksestä jälkeen jääneille alueille tarkoitettujen rahastojen uudessa ohjelmasuunnittelussa investointeja kulttuuriin niin, että tuetaan myös toimia, joiden tarkoituksena on ”palauttaa kansalaisille” kulttuuriperintöä voittoa tavoittelemattomien julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien avulla, ja vahvistetaan kulttuurin peruspalveluja (erityisesti julkisia kirjastopalveluja).

14. pitää tärkeänä lisätä kulttuurialan investointeja, kuten Luova Eurooppa- ja Erasmus+-ohjelmien puitteissa on jo suunnitelmassa. Alueiden ja kuntien keskeiseen rooliin yhdentämisprosesseissa tulee kiinnittää asianmukaista huomiota tukemalla voittoa tavoittelemattomia julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia myös hyvien hallintokäytäntöjen edistämiseksi.

15. katsoo, että vuoden 2020 jälkeistä koheesiopoliittikkaa koskevat neuvottelut ovat selkeä ja kiistan lähtökohta, jotta voidaan laatia hyödyllinen strategia kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi kaksinkertaistamalla keskeiset unionin ohjelmat, joilla on suora vaikutus kulttuuripoliittikkoihin, kuten Luova Eurooppa ja Erasmus.

Alue- ja paikallisviranomaisten rooli

16. korostaa, että kaikissa EU:n jäsenvaltioissa on kohteita, jotka Unesco on luokitellut maailmanperintökohteiksi eli kohteiksi, joilla on kulttuurin ja luonnon kannalta erityisen merkittäviä ominaispiirteitä. EU:n 27 jäsenvaltiossa on 381 maailmanperintökohdetta, kun niitä on maailmanlaajuisesti 1 121.

17. tähdentää, että kulttuuriperintökohteet sijaitsevat hajallaan jäsenvaltioiden alueella, ja ne ovat usein hankalasti saavutettavissa ja hyvin vaikeasti suojeltavissa ja hyödynnettävissä.

18. kehottaa komissiota, jäsenvaltioita ja niiden hallintoviranomaisia tukemaan kulttuurimaisuuden suojelua ja fyysistä säilyttämistä, jotta voidaan erityisesti varmistaa hajallaan, sisä- tai syrjäalueilla sijaitsevan ja hankalasti saavutettavan kulttuuriperinnön aktiivinen suojelu.

19. tähdentää kulttuurimatkailun merkitystä, sillä se edistää kulttuurin omaa arvoa ja vie aluekehitystä suuresti eteenpäin. Komitea korostaa tässä yhteydessä kulttuurimatkailuun sovellettavan yhdenmukaisen lähestymistavan tarvetta myös osana älykkään erikoistumisen strategioita, jotta voitaisiin järjestyttää kulttuurimatkailun paikallisia vaikutuksia ja varmistaa, että se pysyy kestäväällä pohjalla. Tältä osin komitea viittaa Euroopan komission kehittämään Euroopan matkailun indikaattorijärjestelmään (ETIS), joka voi auttaa mittaamaan kulttuurimatkailukohteiden suoritumista kestäväpohjaisuuden suhteen, ja kehottaa päivittämään sitä säännöllisesti.

20. arvostaa paikallis- ja alueviranomaisten lisääntynyttä kiinnostusta kaikkialla Euroopassa ajaa jäsenvaltioissa yhteisiä visioita ja toimia. Komitea toivoo, että muissa maissa voitaisiin tehdä vastaavia aloitteita kuin Agrigenton peruskirja, jonka on allekirjoittanut satakunta Italian kunnanjohtajaa ja alueiden puheenjohtajaa ja jolla on erityisen edustavien järjestöjen tuki.

21. on tietoinen siitä, että kansalaiset on osallistettava paremmin kulttuurisen kasvun prosesseihin tarjoamalla heille välineet aktiiviseen osallistumiseen. Komitea on niin ikään tietoinen panoksesta, jonka kulttuuri ja kulttuurinen monimuotoisuus voivat antaa kestäväan kehitykseen, kuten kestäväan kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmassa todetaan⁽²⁾, ja sitoutuu työskentelemään tehdäkseen niistä olennaisia tekijöitä, jotka mahdollistavat tämän kehityksen paikallis- ja aluetasolla.

⁽²⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>.

Alue- ja paikallisviranomaisten tärkeimmät tavoitteet

22. kehottaa Euroopan alueita ja kuntia sekä alueellisia kulttuuriperintöorganisaatioita ja -verkostoja hakemaan innoitusta toimintakehyksestä pyrittäessä kehittämään kattavia ja tehokkaita toimia ja laadittaessa strategisia suunnitelmia kulttuuriperinnön edistämiseksi ja hyödyntämiseksi.
23. katsoo, että paikallis- ja alueviranomaiset edustavat hallinnon tasoja, joilla voidaan käynnistää Euroopan kulttuuriperinnön tuntemusta edistäviä aloitteita, jotka on suunnattu niin kouluikäisille kuin aikuisille, myös niille, jotka suunnittelevat asettuvansa johonkin EU:n jäsenvaltioon.
24. pitää Euroopan kulttuuriperinnön tuntemusta ja hyödyntämistä välineenä vahvistaa Euroopan kansalaisuutta, joka toimii yhdistävänä ja sosiaalista osallisuutta edistävänä tekijänä. Euroopan kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan tässä kaikkia kulttuurisen, sosiaalisen ja luovan ilmaisun muotoja, jotka olemme saaneet perintönä edellisiltä sukupolvilta, sekä Euroopan kansojen perinteitä ja tapoja.
25. katsoo, että Euroopan tasolla on vahvistettava aloitteita Euroopan kulttuuriperinnön tuntemuksen ja saavutettavuuden parantamiseksi, kun otetaan huomioon, että kulttuuriperintö on oleellinen tekijä Euroopan kansalaisuuden lujittamisessa ja Eurooppaan kuulumisen tunteen edistämässä.
26. korostaa kaupunkiverkostojen, vertaisoppimisen ja kuntien yhteistyörakenteiden tarjoamaa mahdollisuutta edistää ja parantaa kansalaisuusasioiden tuntemusta ja hyödyntää niitä kansalaistoiminnan ja integroitumisen välineenä erityisesti uusissa jäsenvaltioissa.
27. kehottaa lisäämään uudessa kaupunkiagendassa 2030 investointeja kulttuuriin sekä kulttuuriperinnön – myös pois käytöstä jääneen tai hylätyn kulttuuriperinnön – interaktiivista ja kestävästä käytöstä ja hallinnointia koskeviin suunnitelmiin niin, että hyödynnetään kuntien innovatiivisia aloitteita sekä alueellisten toimijoiden ylläpitämiä yhteistyöprosesseja.
28. kehottaa vahvistamaan edelleen paikallis- ja alueviranomaisten keskeistä roolia yhteisöjensä taide- ja kulttuurielämän edistämässä ja hyödyntämässä samoin kuin näiden osallistumista ohjelmaan. Komitea korostaa tässä yhteydessä, että on tarpeen varmistaa asianmukainen tasapaino suurille, laaja-alaisille hankkeille myönnettävien resurssien ja paikallis- ja aluetasolle keskittyneiden rahoitustoimien ja -toiminnan välillä, myös pk-yritysten taholta.
29. kehottaa komissiota helpottamaan kansalaisten mahdollisuuksia nauttia kulttuurista ja tutustua historiallisiin kohteisiin edistämällä kulttuurin kulutusta erityisesti nuorten keskuudessa, laatimalla yhdenmukaisia koulutuspolitiikkoja, jotka ulottuvat läpi ihmisten koko eliniän, ja edistämällä alueellisten yhteisöjen osallistumista kulttuurialoitteisiin.
30. pitää aiheellisenä tukea kulttuuriteollisuutta ja luovia aloja. Tämä koskee erityisesti toimia, jotka liittyvät kulttuuriperinnön tuntemukseen ja hyödyntämiseen ja jotka pystyvät tuottamaan tuloksia laadun, työllisyyden, digitaalisen innovoinnin ja sosiaalisen osallisuuden kannalta, sekä toimia, jotka liittyvät kuvataiteen ja esittävän taiteen kehittämiseen eurooppalaisen ulottuvuuden puitteissa.
31. on tietoinen siitä, että on tärkeää hyödyntää digitaalisia mahdollisuuksia edistää kulttuuria interaktiivisesti ja ottaa kohderyhmäksi kaikki yhteiskuntaryhmät, erityisesti nuoret, jotka ovat kulttuuriperinnön tulevia vartijoita ja edistäjiä.
32. kehottaa komissiota tukemaan kulttuurisuhteiden kehittämistä Välimeren maiden välillä. Tähän kuuluu myös kulttuuridiplomatia.
33. korostaa rajatylittävän ja alueidenvälisen yhteistyön merkitystä kulttuurialalla, sillä kulttuuriperintö ulottuu rajojen yli⁽³⁾. Komitea tähdentää tässä yhteydessä paikallis- ja alueviranomaisten keskeistä roolia myös makroalustrategioiden kulttuuriosion täytäntöönpanossa.
34. pitää välttämättömänä parantaa unionin jäsenvaltioissa toimivien julkisten viranomaisten välistä tietojenvaihtoa ja näiden viestintää kansalaisten suuntaan, jotta voidaan edistää Euroopan kulttuuriperinnön tuntemusta ja hyödyntämistä.
35. kehottaa komissiota ryhtymään erityisiin toimiin, jotta voidaan edistää Euroopan kansalaisten todellista osallistumista ja sitä, että kansalaiset hyödyntävät jäsenvaltioiden alueella hajallaan sijaitsevaa kulttuuriperintöä. Etenkin tulee edistää tietojen kattavaa saatavuutta, sillä se on edellytys kansalaisten aktiiviselle osallistumiselle, ja tukea erityisen tiedotusfoorumien perustamista.

(³) Esimerkiksi Euroopan neuvoston kulttuurireitit (<https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/about>) ja Unescon World Heritage Journeys – Europe (<https://visitworldheritage.com/en/eu>).

36. kehottaa Euroopan kuntia ja alueita edistämään hallinnollisten valmiuksiensa mukaisesti ensisijaisina toimijoina sosiaalisen ja taloudellisen innovoinnin kulttuurivetoisten mallien tutkimista ja kansalaisyhteiskunnalle ja järjestöille avoimia aloitteita, joiden tarkoituksena on saada kansalaiset mukaan kulttuurin kehittämiseen sekä aineellisen ja aineettoman kulttuuriomaisuuden vaalimiseen ja hyödyntämiseen.

Bryssel 12. helmikuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS
